

2019 m. balandžio 18 d., ketvirtadienis

P8_TA(2019)0424

Brunėjus**2019 m. balandžio 18 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl Brunėjaus (2019/2692(RSP))**

(2021/C 158/03)

Europos Parlamentas,

- atsižvelgdamas į Komisijos pirmininko pavaduotojos ir Sąjungos vyriausiosios įgaliotinės užsienio reikalams ir saugumo politikai atstovės spaudai 2019 m. balandžio 3 d. pareiškimą dėl baudžiamojo kodekso akto įgyvendinimo Brunėjaus Darusalame,
 - atsižvelgdamas į ES gaires dėl mirties bausmės, dėl kankinimo ir kitokio žiauraus, nežmoniško ar žeminančio elgesio ir baudimo, dėl žmogaus teisių gynėjų bei dėl LGBTI asmenų naudojimosi visomis žmogaus teisėmis skatinimo ir apsaugos,
 - atsižvelgdamas į JT vyriausiosios žmogaus teisių komisarės Michelle Bachelet 2019 m. balandžio 1 d. pareiškimą, kuriame Brunėjus raginamas sustabdyti drakonišku vadinamo naujo baudžiamojo kodekso įsigaliojimą,
 - atsižvelgdamas į Visuotinę žmogaus teisių deklaraciją,
 - atsižvelgdamas į JT konvenciją prieš kankinimą ir kitoki žiaurų, nežmonišką ar žeminantį elgesį ar baudimą, kurią Brunėjus pasirašė 2015 m.,
 - atsižvelgdamas į Vaiko teisių konvenciją,
 - atsižvelgdamas į Konvenciją dėl visų formų diskriminacijos panaikinimo moterims,
 - atsižvelgdamas į 2012 m. ASEAN Žmogaus teisių deklaraciją,
 - atsižvelgdamas į 2018–2022 m. ASEAN ir ES veiksmų planą,
 - atsižvelgdama į 2017 m. lapkričio 29 d. ASEAN ir ES politikos dialogą žmogaus teisių klausimais,
 - atsižvelgdamas į JAV Valstybės departamento atstovo spaudai pavaduotojo 2019 m. balandžio 2 d. pareiškimą dėl Šariato baudžiamojo kodekso antrojo ir trečiojo etapų įgyvendinimo Brunėjuje,
 - atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 135 straipsnio 5 dalį ir 123 straipsnio 4 dalį,
- A. kadangi 2014 m. Brunėjus priėmė Šariato baudžiamąjį kodeksą, kurį ketinama įgyvendinti trimis etapais; kadangi trečiasis įgyvendinimo etapas įsigaliojo 2019 m. balandžio 3 d.; kadangi šiuo trečiuoju etapu įsigaliosiančios nuostatos apima mirties bausmę užmetant akmenimis už savanoriškus tos pačios lyties asmenų lytinius santykius, nesantuokinius lytinius santykius ir nštumo nutraukimą, taip pat galūnių nukirsdinimą įvykdžius vagystę; kadangi pagal kodeksą mirties bausmė tiek musulmonams, tiek ne musulmonams skiriama ir už pranašo Mahometo įžeidimą arba apšmeižimą; kadangi Šariato baudžiamasis kodeksas taikomas ir musulmonams, ir ne musulmonams, įskaitant užsieniečius, bei tais atvejais, kai piliečiai arba nuolatiniai gyventojai nusikaltimus įvykdo už šalies ribų;
- B. kadangi lytiškai subrendusiems vaikams, teistiems už atitinkamus nusikaltimus, gali būti skiriamos tokios pat bausmės, kaip ir suaugusiems; kadangi kai kurie jaunesnio amžiaus vaikai gali būti nuplakami;
- C. kadangi prieš pradėdant taikyti Šariato baudžiamąjį kodeksą homoseksualumas Brunėjuje buvo neteisėtas ir už jį buvo baudžiama įkalinant iki 10 metų;
- D. kadangi paskutiniai rinkimai Brunėjuje įvyko 1962 m.; kadangi sultonas atlieka valstybės vadovo ir ministro pirmininko funkcijas, be to, jam patikėti visapusiški vykdomieji įgaliojimai;

2019 m. balandžio 18 d., ketvirtadienis

- E. kadangi JT specialusis pranešėjas kankinimo klausimais pažymėjo, kad bet kuri fizinė bausmė prieštarauja kankinimo ir kitokio žiauraus, nežmoniško ar žeminančio elgesio ar baudimo draudimui ir pagal tarptautinę teisę negali būti laikoma teisėta sankcija; kadangi kai kurios į baudžiamąjį kodeksą įtrauktos bausmės prilygsta kankinimui, žiauriam, nežmoniškam ir žeminančiam elgesiui, draudžiamam Konvencija prieš kankinimą ir kitokį žiaurų, nežmonišką ar žeminantį elgesį ar baudimą, kurią Brunėjus pasirašė 2015 m.;
- F. kadangi Šariato baudžiamojo kodekso nuostatomis pažeidžiami Brunėjaus įsipareigojimai paisyti tarptautinės žmogaus teisių teisės, įskaitant teisę į gyvybę, laisvę nepatirti kankinimo ir kito netinkamo elgesio, saviraiškos laisvę, religijos laisvę ir teisę į privatumą; kadangi kodekso nuostatomis įtvirtinta diskriminacija dėl seksualinės orientacijos ir moterų bei religinių mažumų diskriminacija Brunėje, be to, jomis gali būti kurstomas smurtas;
- G. kadangi JT bendros kovos su ŽIV / AIDS programos (UNAIDS) ir JT gyventojų fondo atstovai pažymėjo, kad Brunėjaus baudžiamojo kodekso nuostatos, pagal kurias kriminalizuojamas homoseksualumas ir baudžiama už tam tikrų formų reprodukcinės sveikatos priežiūrą, daro neproporcingai didelį poveikį moterims ir LGBTI asmenims: dėl jų susiduriama su kliūtimis siekiant gauti informacijos apie sveikatą ir sveikatos priežiūros paslaugas, taip pat užsitikrinti lytinę ir reprodukcinę sveikatą bei teises, be to, nukenčia visuomenės sveikata;
- H. kadangi tradicijos, religija ir kultūra Brunėje naudojama moterų ir LGBTI asmenų diskriminacijai pateisinti; kadangi JT vyriausiojo žmogaus teisių komisaro biuro 2019 m. kovo 11 d. ataskaitoje dėl Brunėjaus pažymima, kad šalyje giliai įsišaknijęs patriarchalinis požiūris ir vadovavimasis diskriminaciniais stereotipais, kuriuos atspindi moterų akademinis ir profesinis pasirinkimas, nelygybė jų atžvilgiu darbo rinkoje bei santuokoje ir palaikant šeimos santykius; kadangi šie stereotipai – esminės smurto prieš moteris priežastys;
- I. kadangi Brunėjus garsėja savo daugiataučiais gyventojais, išpažįstančiais įvairiausias religijas, įskaitant islamą, krikščionybę, budizmą, hinduizmą ir įvairias čiabuvių religijas, ir gyvenančiais santarvėje; kadangi Brunėjaus konstitucijoje pripažįstama religijos laisvė ir yra nustatyta, kad visos religijos gali būti praktikuojamos taikiai ir harmoningai asmenų, kurie jas išpažįsta; kadangi vyriausybė, nepaisydama Brunėjaus konstitucijos, uždraudė atsiversti į visas religijas ir mokyti visų religijų, išskyrus islamą, bet to, ji uždraudė viešai švęsti Kalėdas;
- J. kadangi Brunėjus yra *de facto* paskelbęs mirties bausmės taikymo moratoriumą, o paskutinį kartą mirties bausmė buvo įvykdyta 1957 m.; kadangi įgyvendinus Šariato baudžiamąjį kodeksą juos bus faktiškai grąžinta mirties bausmė; kadangi ES smerkia mirties bausmę visur ir visada;
- K. kadangi priėmus naujus įstatymus kilo tarptautinis pasipiktinimas ir raginimų boikotuoti Brunėjaus investicijų agentūrai priklausančius viešbučius; kadangi ši agentūra yra dalis Brunėjaus finansų ir ekonomikos ministerijos ir jai priklauso įvairūs investiciniai projektai visame pasaulyje; kadangi Brunėjaus investicijų agentūra pareiškė, kad vienos iš jos pagrindinių vertybių yra abipusė pagarba ir teigiamas skirtumų bei įvairovės įvertinimas;
- L. kadangi Brunėjus ratifikavo tik dvi JT pagrindines tarptautines žmogaus teisių konvencijas – Vaiko teisių konvenciją ir Konvenciją dėl visų formų diskriminacijos panaikinimo moterims; kadangi trečiasis Brunėjaus visuotinio periodinio vertinimo ciklas bus pradėtas 2019 m. gegužės 10 d.;
- M. kadangi ES sustabdė derybas dėl partnerystės ir bendradarbiavimo susitarimo su Brunėjumi;
1. griežtai smerkia tai, kad įsigaliojo regresyvus Šariato baudžiamasis kodeksas; ragina Brunėjaus valdžios institucijas nedelsiant jį panaikinti ir užtikrinti, kad Brunėjaus teisės aktai atitiktų tarptautinę teisę ir standartus bei Brunėjaus įsipareigojimus pagal tarptautines žmogaus teisių priemones, įskaitant įsipareigojimus dėl seksualinių mažumų, religinių mažumų ir netikintųjų asmenų;
 2. dar kartą smerkia mirties bausmę; ragina Brunėjų toliau taikyti mirties bausmės taikymo moratoriumą – tai būtų žingsnis jos panaikinimo link;

2019 m. balandžio 18 d., ketvirtadienis

3. griežtai smerkia kankinimų ir žiauraus, žeminančio ir nežmoniško elgesio naudojimą visomis aplinkybėmis; pabrėžia, kad Šariato baudžiamojo kodekso nuostatos pažeidžia Brunėjaus įsipareigojimus pagal tarptautinę žmogaus teisių teisę ir kad sankcijos pagal ją pažeidžia tarptautinėje paprotinėje teisėje įtvirtintą kankinimo ir kitokio netinkamo elgesio draudimą;
4. reiškia didelį susirūpinimą dėl to, kad, nors daug šalių dekriminalizuoja abipusiu susitarimu palaikomus lytinius santykius tarp tos pačios lyties asmenų, Brunėjus, deja, tapo septintąja šalimi, kurioje už homoseksualius aktus abipusiu susitarimu baudžiama mirties bausme; ragina Brunėjaus valdžios institucijas užtikrinti tarptautines žmogaus teises ir dekriminalizuoti homoseksualumą;
5. ragina Brunėjaus valdžios institucijas užtikrinti, kad būtų laikomasi visų piliečių lygybės prieš įstatymą principo ir būtų užtikrinamos visų piliečių pagrindinės teisės, nedarant skirstymo dėl bet kokių priežasčių, įskaitant lytį, seksualinę orientaciją, rasę ar religiją; yra labai susirūpinęs dėl to, kad baudžiamoji teisė gali būti taikoma vaikams; ragina Brunėjų jokiais aplinkybėmis tokiems vaikams netaikyti mirties bausmės, jų nekankinti ir nekalinti;
6. ragina Brunėjaus valdžios institucijas sultonate visiškai užtikrinti religijos laisvę, kaip nustatyta jo paties konstitucijoje, ir leisti visuomenei švęsti visas religines šventes, įskaitant Kalėdas; pabrėžia, kad su tuo susiję teisės aktai turi griežtai atitikti žmogaus teisių principus;
7. ragina Brunėjaus valdžios institucijas skatinti politinį dialogą su pagrindinėmis pilietinės visuomenės suinteresuotosiomis šalimis, žmogaus teisių organizacijomis, religinėmis institucijomis ir verslo organizacijomis tiek Brunėjuje, tiek už jo ribų, kad būtų skatinama laikytis ir saugoti žmogaus teisės jo teritorijoje; pabrėžia, kad teisė reikšti kritinę ar satyrinę nuomonę yra teisėtas būdas naudotis žodžio laisve, įtvirtintas tarptautinėje žmogaus teisių sistemoje;
8. primygtinai ragina Brunėjų ratifikuoti likusias pagrindines JT tarptautines žmogaus teisių priemones, įskaitant Tarptautinį pilietinių ir politinių teisių paktą ir Konvenciją prieš kankinimą ir kitokį žiaurų, nežmonišką ar žeminantį elgesį ar baudimą; ragina Brunėjaus valdžios institucijas pratęsti nuolatinį kvietimą apsilankyti pagal visas JT Žmogaus teisių tarybos specialiąsias procedūras;
9. ragina Europos išorės veiksmų tarnybą (EIVT), jei Šariato baudžiamasis kodeksas bus iš tiesų įgyvendintas, apsvarstyti galimybę ES lygmeniu priimti ribojamąsias priemones, susijusias su rimtais žmogaus teisių pažeidimais, įskaitant turto išaldymą ir draudimą išduoti vizas;
10. ragina Komisijos pirmininko pavaduotoją ir vyriausiąją įgaliotinę atnaujinti derybas dėl ES ir Brunėjaus partnerystės ir bendradarbiavimo susitarimo, su sąlyga, kad Baudžiamasis kodeksas atitiktų tarptautinę teisę ir tarptautinius žmogaus teisių standartus;
11. pabrėžia žmogaus teisių gynėjų darbą skatinant ir saugant LGBTI asmenų teises; ragina ES institucijas didinti paramą Brunėjaus pilietinės visuomenės organizacijoms ir žmogaus teisių gynėjams;
12. ragina ES delegaciją Indonezijoje ir Brunėjaus Darusalame Džakartoje, ES delegaciją ASEAN ir EIVT atidžiai stebėti padėtį ir šiuo klausimu konsultuotis su Brunėjaus valdžios institucijomis, ambasadoriais ir atstovais; ragina EIVT į kito ASEAN ir ES politinio dialogo žmogaus teisių klausimais darbotvarkę įtraukti klausimą dėl padėties Brunėjuje;
13. ragina valstybes nares aktyviai dalyvauti būsimajame visuotiniame periodiniame vertinime, kuris vyks 2019 m. gegužės 6–17 d., per kurį bus įvertinta žmogaus teisių padėtis Brunėjuje;
14. pabrėžia, kad kol galios dabartinis Baudžiamasis kodeksas, ES institucijos privalo svarstyti galimybę į juodąjį sąrašą įtraukti viešbučius, priklausančius Brunėjaus investicijų agentūrai;
15. ragina ES ir jos valstybes nares laikytis tarptautinės teisinės sistemos, susijusios su galimybe Brunėjaus baudžiamojo kodekso aukoms naudotis prieglobsčio suteikimo procedūromis ir gauti humanitarinę apsaugą;

2019 m. balandžio 18 d., ketvirtadienis

16. paveda Pirmininkui perduoti šią rezoliuciją Tarybai, Komisijai, Komisijos pirmininko pavaduotojai ir Sąjungos vyriausiajai įgaliojotinei užsienio reikalams ir saugumo politikai, Europos išorės veiksmų tarnybai, valstybių narių vyriausybėms, JT Generaliniam Sekretoriui, JT vyriausiajam žmogaus teisių komisarui, JT Moterų padėties komisijai, JT žmogaus teisių tarybai, ASEAN sekretariatui, ASEAN Tarpvvyriausybinei žmogaus teisių komisijai, Brunėjaus sultonui Hassanalui Bolkiahui ir Brunėjaus vyriausybei.
